

MASZK ●

MissionArt

Galéria

MASZK

A MissionArt Galéria

és a Budapest Galéria közös kiállítása

Budapest Galéria Kiállítóháza, Lajos utca 158.

2003. november 27 – 2004. január 11.

Kurátorok:

Jurecskó László, Kishonthy Zsolt, Madarász Györgyi

A katalógust szerkesztette:

Jurecskó László, Kishonthy Zsolt, Madarász Györgyi

Fotók: MissionArt Galéria, Dienes Judit

Neumann Ildikó, Rácmolnár Sándor, Szurcsik József

Katalógus terv: Szurcsik József

Nyomda: Tipo-Top Kft. Miskolc

ISBN: 9638074221

A katalógus a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásával készült

MASZK

MISSIONART
GALÉRIA

BUDAPEST
MISKOLC
2003

„ADTAM NEKED EGY TÜKRÖT ÉS EGY ARANY ÁLARCOT”

A nagy király, kezdi Borges, dicsőítő éneket rendel a költőtől a csata után. A költő megalkotja ódáját, s a király ekképp méltatja: „Elfogadom a munkádat. Győzelem ez is. Minden szót eredeti értelmével ruháztál föl, s minden főnevet avval a jelzővel díszítettél, amellyel az első költők. Nincsen egyetlen kép sem az egész himnuszban, melyet a klasszikusok ne használtak volna. A háború az ember szép szövéténeke, a kard vize pedig a vér. A tengernek megvan a maga istene, és a felhőkből kiolvasható a jövőendő.

Minden rendben van, és mégsem történt semmi. Az erekben nem fut gyorsabban a vér. A kezek nem kaptak az íjakhoz. Senki el nem sápadt. Senki sem hallatott csatakiáltást, s a vikingeknek sem tárta oda a keblét senki. Egy esztendő leforgásával újabb hőskölteménynek tapsolunk, költő. Jóváhagyásunk jeléül fogd e tükört; ezüst.”

A tükrözés, a világ megkettőzése talán a leggyakrabban előkerülő művészet-metafora. A festményen ábrázolt tükörnek, akárcsak az ablaknak, térképnek, kép-a-képben helyzetnek erőteljes jelentést tulajdonítottak a képi autonómiáról való modernkori gondolkodásban, általuk nyílt és csukódott, többszöröződött és értelmezte önmagát a reneszánsz perspektívában leképzett doboz. A tükör-megkettőzés egyúttal kívülállás, önmagunk felismerése. „Az ember világhelyzete: a tükör” – így Hamvas. S rögtön hozzáteszi: „amit megmutat, nem is az én, hanem: a maszk”.

Folytatja Borges is. „A költő, kézbe véve a tükröt, megérti a király szándékát, visszavonul, hogy új verssel álljon elő. A mű különös volt. Nem a csatát írta le, maga volt a csata. Harci zűrzavarában ott kavargott az Isten, aki Három és Egy, Írország pogány istenségei s azok az istenek is, akik csak századok múltán, a Nagy Edda kezdetén csapnak majd egymásnak. A forma sem volt kevésbé érdekfeszítő. Egyes számban álló főnevek többes számú igékhez kapcsolódtak. Az előjáró szók használata felrúgott minden bevett szabályt. Csikorgó fordulatok keveredtek lágy dallamokkal. A képek önkényesek voltak, vagy önkényesnek hatottak”. A király arany álarccal méltányolja a művet. Ha az a sajátos szög, amelyből a tükörben a világot (vagy a világ helyében önmagunkat) látjuk, a szubjektivitás, akkor a maszk tehát maga a tetet öltött szubjektum – szól a példázat?

Hívószavunkra klikkelve tudáskáoszunkban, a neten, elsőként Velencében találjuk magunkat, aztán szertefutnak a szálak, ott vagyunk a szomorú trópusokon, színházban, Rilkenél, nyakig a pszichoanalízisben, a pekingi operában, a szerep-elemzésekben, mágiikus tudathasadásokban, farsangi bálban, szellem és sámánok közt, szemközt a halotti maszkkal. Ám míg a metaforikus motívumok kutatója tobzódik, ha tükrök és ablakok után néz a képtörténetben, s tükörhelyzetek prózáját és líráját jegyzi műtörténész és filozófus, addig a maszk a képen ritkább.

Mert a maszk már maga is kép. Mert a kép megmutat, s a maszk eltakar. Mert a kép/tükör az elmélkedést keretezi az intellektus számára, míg a maszk helyét a féktelen farsangi világfordításban jelölte meg a középkor óta a műveltség. Mert a tükörben

megáll a kép, ám a maszk maga a mozgás, de legalábbis elmozdulás, vibrálás. Mert a tükör megtöri a fénysugarat, a maszk megállítja. Maszkokat keresve régi képeken, könnyen siklik tekintetünk a keretek maszk-tárgy díszei felé, vagy arcot helyettesítő allegóriák között tévedünk el. A maszk lényegi képeire ritkán találunk – talán mert a maszk nem maga az igazság, „az igazság rajta múlik”. S így bár túl könnyen maszk-helyzetekre ismer a tétova szimbólumkereső, amilyen könnyen tükör-helyzetekre is, mégis vannak még pontosan megformált maszkok, ha vannak igazságok.

A maszk igazsága: innen indul történetünk, vagy ide érkezik. Úgy három éve Kishonthy Zsolt és Jurecskó László művészettörténészek javaslatot tettek tematikus maszk-kutatásra és -kiállításra, egyetemek közti együttműködés formájában. A gondolat megformálásában rajtuk kívül Keserü Katalin, Mohay Tamás, Petneki Áron, Vargyas Gábor, Verebély Kincső vett részt, személyükben is jelezve a megközelítés interdiszciplinaritását. A program számára végül a Miskolci Egyetem Kulturális és Vizuális Antropológia Tanszéke biztosított helyet, Kishonthy Zsolt, Madarász Györgyi és jómagam koordinálásával. Előadások és szemináriumok szerveződtek több éven át. Maguk az előadók – Füredi Zoltán, Gaál József, Gulyás Gyula, Kotics József, Kovács Ida, Passuth Krisztina, Pazár Béla, Petneki Áron, Sarlós Róbert, Szemejátsz János, Székely György, Tatai Mária, Vargyas Gábor, Várkonyi György – a saját szakterületükről hozták a példákat és az értelmezést. A kulturális antropológia szakos hallgatók szakfordításokat készítettek és kisebb kutatásokat saját társadalmunkban jelenkori álarcok jelentéseit és használatmódjait keresve.

Mindebből idővel nyilván sokfelé tekintő kép-szövegegyüttes áll majd össze. Ám kezdettől ott volt a kihívás a maszk-metafora mai megfogalmazására, egy képzőművészeti kiállítás létrehozására. A kiállításnak végülis – íme – Török Tamás és a Budapest Galéria adott helyet, s a felkért művészek mindegyike szívesen vállalta, hogy közreadja itt oeuvrejébe illeszkedő, s a témára válaszoló elaborátumát.

Az egybehangzások drámaiak. A maszk nem csak ábrázolja a lényt, hanem az a lény ott jelen van benne (VG) – s vak szemét szemünkbe fúrja efZI maszkja. Egyes építészek szerint az épület semmi más, csak információ, arra jó, hogy az aktuális események menetében szerepeljen szó szerint, akkor valójában az építménynek a fizikai szerkezetét azt úgy kell megcsinálni, hogy viszonylag gyorsan el is lehessen hordani, a felületein pedig kommunikálnia kell így vagy úgy (PB) – BA régóta sokszor úgy fényképezi magát, hogy az arc örök pillanatnyisága – az arcság – bizonytalan állandóságába oldódik. Kevés a színpadból kinőtt igazi jelmez, csak az 'itáliai komédia' néhány jelmeze és maszkja emelkedett típusú és maradt érvényes a mai napig (SzGy) – ahogy a típusú merevült nem- és szerepkonstrukciók okoznak napi kint SzJ-nél. A nyelv valójában az elfedés legfőbb eszköze (KI) – s az arc fedi az arcot (BI).

A maszkokat öltő, bujkáló keresés zárásképpen is idézetet húz maga elé, ezúttal Lázár Ervinét: Az álarc mögött ellazíthatod különböző pózokhoz szoktatott arcizmaidat... eldobhatod az igazi álarcot... amit mindig hordasz.

Bán András

MASZK

BARANYAY ANDRÁS

ÖNARCKÉP 10. 1977

fotó, 39,5x26 cm

ÖNARCKÉP 11. 1977

fotó, 39,5x26 cm

ÖNARCKÉP I. 1977

színezett fotó, 40,5x27,5 cm

ÖNARCKÉP II. 1977

színezett fotó, 40,5x27,5 cm

BUKTA IMRE

12

VAN GOGH MINT KRASZNAHORKAI LÁSZLÓ 2003

színes fotó, 80x60 cm

DR MÁRIÁS BÉLA

14

A CSÁRDÁSKIRÁLY HALÁLTUSÁJA 2003

akril, farost, 140x100 cm

EFZÁMBÓ ISTVÁN

MASZK 1987

16

vegyes technika, 27x14x10 cm

TULP DR. MASZKOKAT VIZSGÁL 2003

papír, vegyes technika, 62x81 cm

EL KAZOVSZKIJ

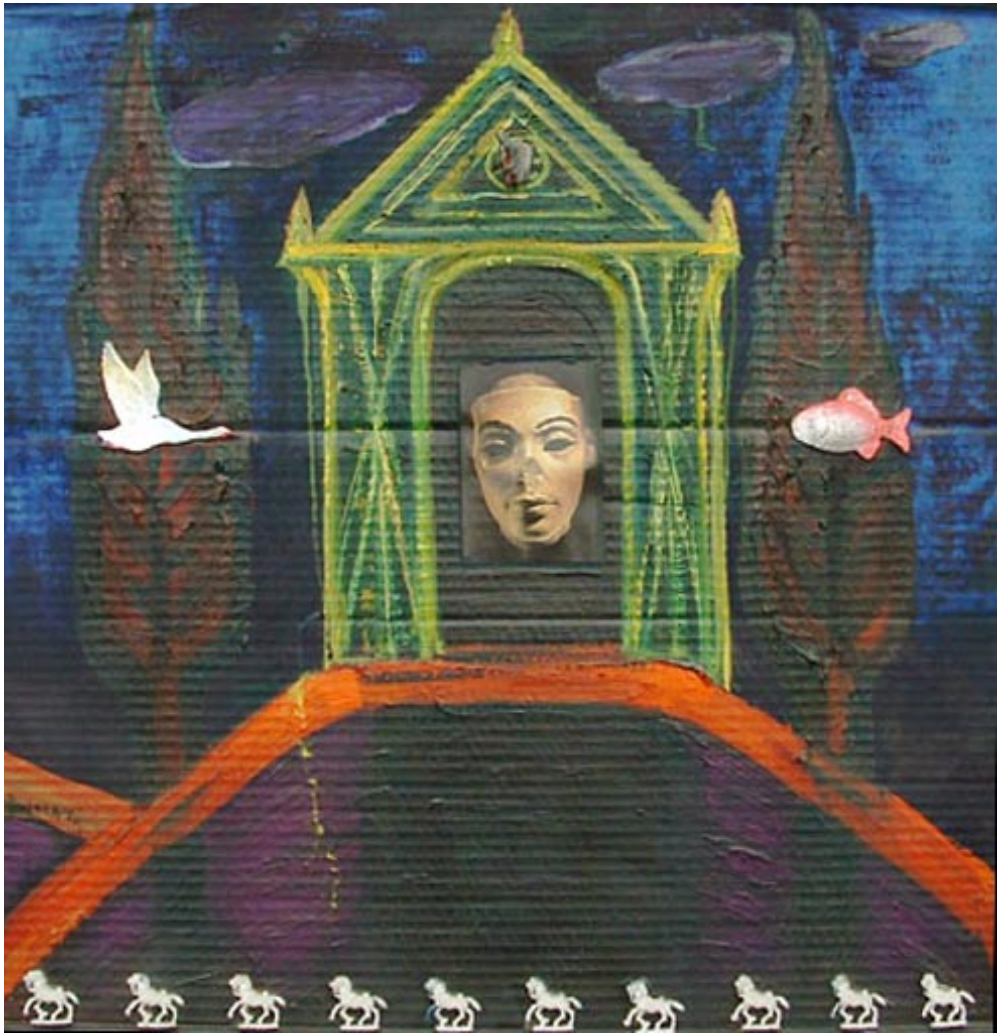
ARANY TEMPLOM 1993

18

karton, vegyes technika, 80x80 cm

SZENT SEBESTYÉN BÉKA ÁLARCBAN é.n.

festett fa, vegyes technika, 165x55x35 cm

FEŁUGOSSY LÁSZLÓ

ÖNARCMASZK 2002

vászon, vegyes technika, 115x70 cm

NEONMASZK 2003

vászon, vegyes technika, 60x40 cm

GAÁL JÓZSEF

MARSZÜANSZ I. 2002

MARSZÜANSZ II. 2002

MARSZÜANSZ III. 2002

fa, bőr, szögek, 30 cm

HEGEDŰS 2 LÁSZLÓ

24

M 1. 2. 3. 4. 5. 6. 2002–2003

papír, vegyes technika, 44x34 cm

KOPASZ TAMÁS

A RENESZÁNSZ II. SOROZATBÓL 2002

26

bronz, acél, 31x26x19 cm

NÉVTELEN / GRÜNEWALD 2003

akril, papír, 80x60 cm

RÁCMOLNÁR SÁNDOR

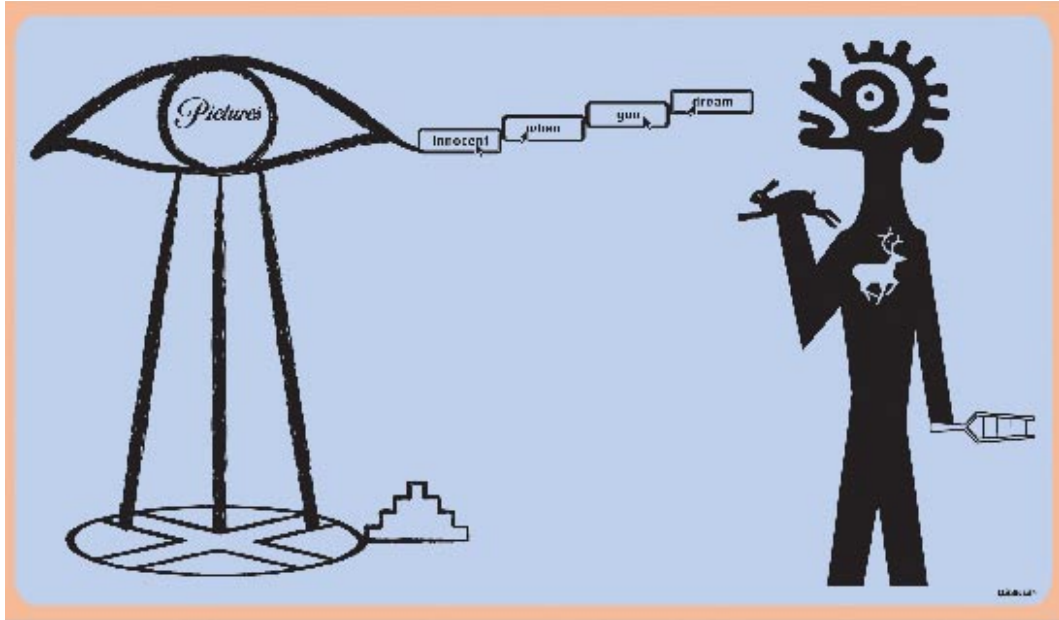
INNOCENT PICTURES 2003

28

szitázott műanyaglemez, 65x112 cm

MERCURY 2003

szitázott műanyaglemez, 65x112 cm

SARKADI PÉTER

30

DEVOTIO 1992

fa, vegyes technika, 70x50 cm

SWIERKIEWICZ RÓBERT

RIMBAUD A SZÁMKÖLTŐ 2003

vászon, vegyes technika, 250x150 cm

MASZK PAD 2003

festett fa, 205x30x75 cm

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.
10. 11. 12. 13. 14. 15.
16. 17. 18. 19. 20. 21.
22. 23. 24. 25. 26. 27.
28. 29. 30. 31. 32. 33.
34. 35. 36. 37. 38. 39.
40. 41. 42. 43. 44. 45.
46. 47. 48. 49. 50. 51.
52. 53. 54. 55. 56. 57.
58. 59. 60. 61. 62. 63.
64. 65. 66. 67. 68. 69.
70. 71. 72. 73. 74. 75.
76. 77. 78. 79. 80. 81. 82.
83. 84. 85. 86. 87. 88. 89.
90. 91. 92. 93. 94. 95. 96.
97. 98. 99. 100. 101. 102.
103. 104. 105. 106. 107. 108.
109. 110. 111. 112. 113. 114.
115. 116. 117. 118. 119. 120.
121. 122. 123. 124. 125. 126.
127. 128. 129. 130. 131. 132.
133. 134. 135. 136. 137. 138.
139. 140. 141. 142. 143. 144.
145. 146. 147. 148. 149. 150. 151.

UN LOT
UN LOT
UN LOT
UN LOT
UN LOT

1 DENT JEULE
2 DENTS
3 DENTS
4 DENTS
2 DENTS

SZABADOS ÁRPÁD

CÍM NÉLKÜL I. 1997

papír, tus, akril, 64,5x44,5 cm

CÍM NÉLKÜL II. 1997

papír, tus, 64,5x44,5 cm

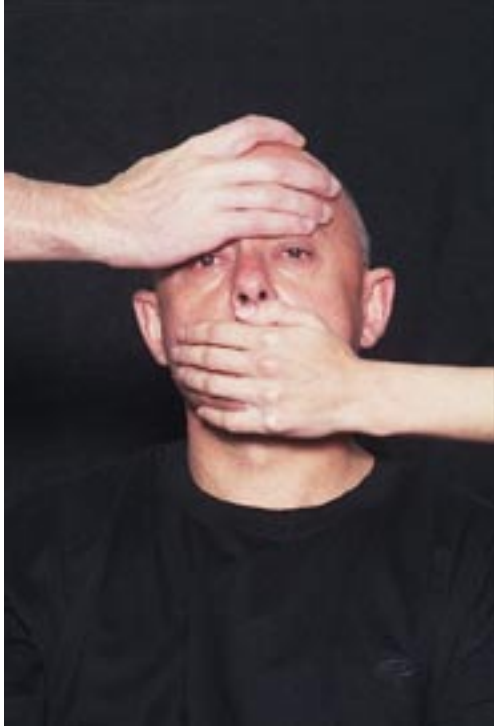

SZIRTES JÁNOS

36

SZUBJEKTÍV MASZK 1. 2. 3. 4. 5. 6. 2003

színes fotó, 60x50 cm

SZURCSIK JÓZSEF

38

BUSÓK NEW YORKBAN 2003

vászon, akril, olaj, 120x100 cm

ÚJHÁZI PÉTER

NE SÍRJ 2001

kollázs, papír, habkarton, 91,5x55,5 cm

NEM ÖNARCKÉP I. 2001

kollázs, papír, habkarton, 78x70 cm

NEM ÖNARCKÉP II. 2001

kollázs, papír, habkarton, 78x60,5 cm

Mindhárom kép a tornási Merics Gyűjtemény tulajdona

WAHORN ANDRÁS

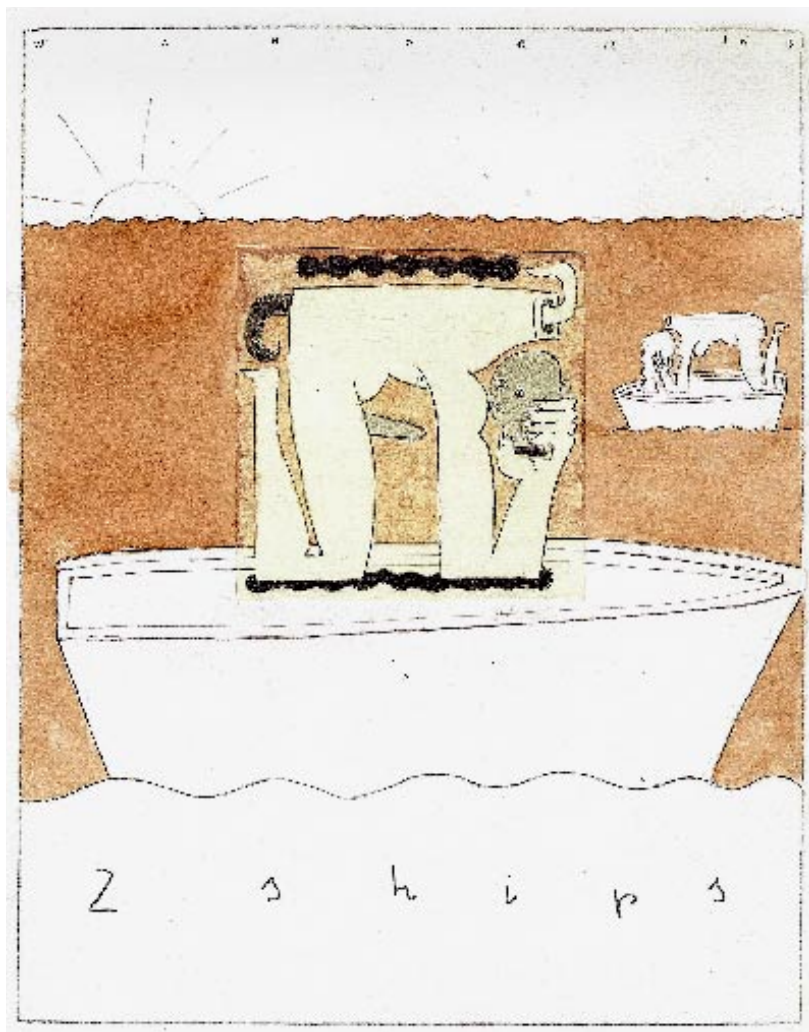
KÉT HAJÓ (2 SHIPS) 2003

42

tus, ceruza, kávé, collage, 23x18 cm

VÍZBE CSAPOTT VILLÁM (SRTIKED WATER) 2003

tus, ceruza, kávé, collage, 23x18 cm

Z s h i p s